

KARTA PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1) Nazwa przedmiotu:

PSYCHOFIZJOLOGIA WIDZENIA (DZIAŁANIA I STRUKTURY WIZUALNE)

2) Prowadzący przedmiot

prof. dr hab. Robert Bartel

3) Kod przedmiotu:

schemat: *kierunek – forma – tryb – nazwa przedmiotu – rodzaj zajęć – semestr/y*

EAWZSP/ST/L/PW/W/3-4

4) Kierunek, zakres:

Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych

Zakresy:

Sztuka interdyscyplinarna i promocja kultury

Sztuka interdyscyplinarna i edukacja kulturowa

5) Wydział:

Wydział Edukacji Artystycznej i Kuratorstwa

6) Forma studiów:

stacjonarne - ST

7) Profil:

ogólnoakademicki

8) Tryb:

studia I, stopnia licencjackie (L)

9) Nazwa jednostki uczelnianej realizującej przedmiot:

Wydział Rzeźby

II. Informacje o przedmiocie

- 1) **Semestr/y:** 3,4
- 2) **Liczba punktów ECTS:** 4
- 3) **Poziom przedmiotu:** średniozaawansowany
- 4) **Grupa treści, do której należy przedmiot:** ogólnouczelniane teoretyczne główne.
- 5) **Typ przedmiotu:** obowiązkowy
- 6) **Język/i wykładowy/e:** język polski

III. Forma zajęć

- 1) **Forma zajęć** – wykłady
- 2) **Liczba godzin w semestrze:** 30
- 3) **Liczba godzin w tygodniu:** 2

IV. Wymagania wstępne

Wiedza, umiejętności i kompetencje zdobyte na I roku studiów licencjackich.

V. Cele, treści merytoryczne, metody dydaktyczne, efekty uczenia się i ich weryfikacja

- 1) **Cel przedmiotu** (odpowiadający uzyskiwanym przedmiotowym efektom uczenia się):

KOD CELU PRZEDMIOTOWEGO	TREŚĆ	KOD SPEŁNIANEGO EFEKTU PRZEDMIOTOWEGO
C01	Zapoznanie osób studiujących z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi fizjologii i psychologii człowieka w procesie spostrzegania oraz ich znaczeniu dla odbioru i konstruowania przekazu wizualnego. Zasadniczym celem jest uzyskanie przez osoby studiujące podstawowej wiedzy niezbędnej dla realizacji zadań związanych z efektywnym przygotowaniem komunikatów medialnych z uwzględnieniem aspektów procesów recepcji, specyfiki tematu, postaw odbiorcy i wartości artystycznych przekazu. Celem przedmiotu jest również rozwijanie gotowości osób studiujących do krytycznej, obserwacji rzeczywistości pozwalającej im na usytuowanie się we współczesnym świecie jako jednostki twórcze i kreatywne.	P_W01, P_U01, P_K01
C02	Zapoznanie osób studiujących z zagadnieniami z zakresu interpretacji bodźców wizualnych (naturalnych i artystycznych), praw organizacji percepcyjnej. Zasady tworzenia przekazu wizualnego w świetle badań nad procesami uwagi, uczenia się i pamięci oraz emocje i motywacja w przekazie wizualnym. Zapoznanie osób studiujących z najważniejszą wiedzą i źródłami bibliograficznymi dotyczącymi szeroko rozumianych zagadnień związanych z psychofizjologią widzenia, z wybranymi przykładami dotyczącymi omawianych zagadnień oraz rozbudzenie postawy ciekawości i otwartości poznawczej.	P_W01, P_W02

2) Treści merytoryczne przedmiotu:

Miejsce i sposób powstawania wrażeń zmysłowych. Skale psychofizyczne.
 Budowa i funkcjonowanie analizatora wzrokowego.
 Wrażliwość spektralna na różne długości fali świetlnej. Zjawiska adaptacji, kontrastu, sensybilizacji, synestezji i asocjacji, pola i strefy widzenia.
 Progi zmysłowe i ich rodzaje. Interpretacja bodźców.
 Zmiany ilości i natężenia bodźców oraz zjawiska im towarzyszące. Próg różnicy i skalowanie wrażeń.
 Podstawowe prawa optyki i ich wykorzystanie w praktyce.
 Zniekształcenia obrazu wizualnego w środowisku optycznym oka i w urządzeniach optycznych.
 Źródła światła i jednostki fotometryczne.
 Procesy i klasyczne teorie spostrzegania.
 Interpretacja bodźców wizualnych i prawa organizacji percepcyjnej. Współczesna teoria spostrzegania.
 Zasady tworzenia przekazu wizualnego w świetle badań nad procesami uwagi, uczenia się i pamięci.
 Emocje i motywacja w przekazie wizualnym.
 Podstawowe zagadnienia z zakresu barwy. Rodzaje i sposoby mieszania kolorów.
 Podział barw oraz rodzaje powierzchni i sposoby ich przekształcania za pomocą światła.
 Zjawiska: kontrastu następczego i symultanicznego, kontrastu brzegowego, indukcji barwnej i irradiacji oraz wykorzystanie ich w działaniach praktycznych.
 Stare i nowe systemy barw. Wady widzenia barwnego.
 Stałość widzenia barw chromatycznych i achromatycznych. Oddziaływanie barw na człowieka.
 Symbolika i preferencje barw.
 Klasyfikacja i podział złudzeń wizualnych. Praktyczne spożytkowanie iluzji kształtu i wielkości.
 Jednooczne wyznaczniki przestrzeni na płaszczyźnie i rodzaje perspektywy.
 Rozmieszczenie światła i cieni oraz praktyczne spożytkowanie iluzji przestrzeni.
 Obuoczne wyznaczniki przestrzeni i podstawowe zagadnienia stereoskopii.
 Praktyczne spożytkowanie iluzji kontrastu i barwy.
 Przestrzenne działanie barw i wizualne złudzenia fantomowe.
 Klasyfikacja ruchów oczu. Ruch rzeczywisty i pozorny.
 Iluzje ruchu. Iluzje ruchu wywołane różnicami jasności, tonu i nasycenia barwy.
 Typologia złudzeń wieloznacznych. Przykłady zastosowania sylwetek i figur alternatywnych.
 Przykłady zastosowania figur niemożliwych w sztuce i reklamie.
 Podstawowe zagadnienia semantyki wizualnej. Rozróżnienie pomiędzy znakiem i symbolem.
 Neuroestetyczne aspekty komunikacji wizualnej. Typologia bodźców artystycznych i relacji wizualnych.

3) **Metody dydaktyczne:** wykłady z prezentacją multimedialną zawierające elementy konwersatorium.

4) **Kierunkowe efekty uczenia się (KEU)** – (spełniane przez przedmiot, należy uzupełnić tabelę dla semestrów, w których występuje przedmiot):

KOD KEU	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:											
K_W08	Ma interdyscyplinarną wiedzę o powiązaniach i zależnościach pomiędzy teorią a realizacją prac plastycznych oraz o sposobach wykorzystania jej w praktyce edukacyjnej.			x	x						
K_W10	Posiada wiedzę z zakresu pedagogiki, psychologii i metodyki związaną ze społecznym uwarunkowaniem, funkcjonowaniem i oddziaływaniem współczesnej edukacji w zakresie sztuk plastycznych oraz zna praktyczne sposoby jej wykorzystania.			x	x						

UMIĘTNOŚCI potrafi:										
K_U02	Umie w sposób świadomy wykorzystywać posiadaną wiedzę o sztuce i adekwatne narzędzia warsztatu artystycznego w różnorodnych obszarach działalności plastycznej, trafnie podejmując decyzje co do wyboru techniki realizacji konkretnego zamysłu twórczego.			x	x					
K_U05	Potrafi w typowych i nietypowych warunkach trafnie wykorzystać posiadaną wiedzę w kontekście realizacji różnorodnych projektów artystycznych, również o charakterze edukacyjnym.			x	x					
KOMPETENCJE SPOŁECZNE jest gotów do:										
K_K02	Posiada zdolność wnikliwej, także krytycznej, obserwacji rzeczywistości pozwalającej na usytuowanie się we współczesnym świecie jako jednostka twórcza i kreatywna oraz potrafiąca przystosować się do nowych i zmieniających się okoliczności artystyczno-społecznych.			x	x					

5) Przedmiotowe efekty uczenia się (PEU) i metody ich weryfikacji:

KOD PEU	OPIS PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:												
P_W01	Zna i rozumie pojęcia i zagadnienia związane z fizjologią i psychologią człowieka w procesie spostrzegania. Nabywa wiedzę z zakresu psychofizjologii percepcji i zna praktyczne metody jej zastosowania.	K_W10			x	x						
P_W02	Ma wiedzę z zakresu kreowania komunikatów medialnych i wypowiedzi artystycznej z uwzględnieniem aspektów i procesów oddziaływujących na odbiorcę.	K_W08			x	x						
UMIĘTNOŚCI potrafi:												
P_U01	Umie w sposób świadomy wykorzystywać narzędzia warsztatu artystycznego w różnorodnych obszarach działalności plastycznej.	K_U02, K_U05			x	x						

KOMPETENCJE SPOŁECZNE jest gotów do:											
P_K01	Jest gotów do krytycznej, obserwacji rzeczywistości pozwalającej na usytuowanie się we współczesnym świecie jako jednostka twórcza i kreatywna.	K_K02			x	x					

KOD PEU	SZCZEGÓLWE KRYTERIA OCENY	METODA WERYFIKACJI
P_W01	Poziom wiedzy dotyczącej psychologii widzenia i jej praktycznego potencjalnego zastosowania.	Kolokwium zaliczeniowe, egzamin.
P_W02	Poziom wiedzy dotyczącej kreowania komunikatów medialnych i wypowiedzi artystycznej z uwzględnieniem aspektów i procesów oddziaływujących na odbiorcę.	Kolokwium zaliczeniowe, egzamin.
P_U01	Poziom umiejętności świadomego wykorzystywania narzędzi warsztatu artystycznego w różnorodnych obszarach działalności plastycznej w związku z zjawiskami, mechanizmami i procesami opisywanymi przez psychofizjologię widzenia.	Kolokwium zaliczeniowe, egzamin.
P_K01	Poziom gotowości do krytycznej, obserwacji rzeczywistości pozwalającej na usytuowanie się we współczesnym świecie jako jednostka twórcza i kreatywna.	Wypowiedzi osób studiujących, dyskusja.

VI. Forma i warunki zaliczenia, kryteria oceny

- 1) **Forma zaliczenia:** zaliczenie z oceną, egzamin.

W III semestrze przewidziane jest kolokwium zaliczeniowe, natomiast w IV – egzamin w formie testu sprawdzającego zdobyte wiadomości.

- 2) **a. Warunki zaliczenia – jeśli przedmiot jest na zaliczenie: nie dotyczy.**

b. Warunki zaliczenia z oceną wg skali stosowanej na UAP – jeśli przedmiot jest na zaliczenie z oceną:

ocena celujący (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowa aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), wzorowy poziom zaliczenia pisemnego;

ocena bardzo dobry (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobra aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), bardzo dobry poziom zaliczenia pisemnego;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobra aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), dobry poziom zaliczenia pisemnego;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalająca aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), zadowalający poziom zaliczenia pisemnego;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), przeciętny poziom zaliczenia pisemnego;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niska aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), niski poziom zaliczenia pisemnego;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań), niedostateczny poziom zaliczenia pisemnego.

3) Kryteria oceniania wg skali stosowanej na UAP – jeśli przedmiot jest na ocenę (egzamin):

ocena celująca (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowe zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena bardzo dobra (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobre zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobre rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalające rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętny poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niski poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczny poziom egzaminu końcowego.

VII. Obciążenie pracą, punkty ECTS

rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia

A. obciążenie pracą	sem I h	sem II h	sem III h	sem IV h	sem V h	sem VI h	sem VII h	sem VIII h	sem IX h	sem X h	razem h
godziny kontaktowe (udział w zajęciach zgodnie z planem)			30	30							60
samodzielna praca studenta (poza udziałem w zajęciach)			25	25							50

razem			55	55							110
B. punkty ECTS*	sem I	sem II	sem III	sem IV	sem V	sem VI	sem VII	sem VIII	sem IX	sem X	razem ECTS
zajęcia z udziałem nauczyciela akademickiego			1	1							2
zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego			1	1							2
razem			2	2							4

* 1 punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta

VIII. Spis zalecanych lektur

1) Wykaz lektur podstawowych

Konспекty z wykładów, które w formie elektronicznej studenci otrzymają pod koniec każdego semestru; Mączyńska-Frydryszek, A., Jaskólska-Klaus, M., Maruszewski, T., (2002). *Psychofizjologia widzenia*. Poznań: Wyd. ASP.

2) Wykaz lektur uzupełniających

Arnheim, R. (1982). *Sztuka i percepcja wzrokowa*. Warszawa: WAI F;
 Barthes, R., (1996). *Światło obrazu*, Warszawa: KR;
 Berger, J. (1997). *Sposoby widzenia*. Poznań: Rebis;
 Berger, J. (1999). *O patrzeniu*: Fundacja Aletheia;
 Boehm G. (2014). *O obrazach i patrzeniu. Antologia tekstów*. Kraków: Wydawnictwo Towarzystwa Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS;
 Bourriard, N., (2012). *Estetyka relacyjna*. Kraków: Mocak, Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie;
 Bryl, M., Juskiewicz, P., Piotrowski, P., Suchocki, W. (2009). *Antologia przekładów: „Artium Quaestiones”*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
 Carter, R. (1999). *Tajemniczy świat umysłu*. Poznań: Atena;
 Deręgowski, J. (1990). *Oko i obraz.*, Warszawa: PWN;
 Doliński D. (2003). *Psychologiczne mechanizmy reklamy*, Gdańsk: GWP;
 Droscher, V.B. (1971). *Świat zmysłów.*, Warszawa: WP;
 Dziarnowska W., Klawiter A. (2007), *Mózg i jego umysły*. Poznań: Zysk i S-ka, s.320-413;
 Falkowski A., Tyszka T. (2002). *Psychologia zachowań konsumenckich*. Gdańsk: GWP;
 Gadamer, H. – G. (1993). *Aktualność piękna*. Warszawa: Oficyna Naukowa;
 Gombrich, E. (1981). *Sztuka i złudzenie.*, Warszawa: PIW;
 Hochberg, J.E. (1970). *Percepcja*. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, s, 129-283;
 Itten, J. (2015). *Sztuka barwy*. Kraków: d2d.pl;
 Klawiter (red.). *Formy aktywności umysłu*. Tom 1: *Emocje percepcja, świadomość*. Część II *Percepcja: motoryka, rozdwojenie, uprzedmiotowienie*. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, s, 129-283;
 Konarski, S. (1982). *Światło i barwa*. Warszawa: PWN;
 Kopaliński, W. (1985). *Słownik mitów i tradycji kultury*. Warszawa: PIW;
 Kotula A., Krakowski P. (1981). *Malarstwo, rzeźba, architektura*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe;
 Le Grand, Y. (1982). *Oczy i widzenie*. Warszawa: PWN;

Lindsay, P.H., Norman, D.A., (1984). *Procesy przetwarzania informacji u człowieka*. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, s. 129-283;

Lurker, M. (1985). *Przesłanie symboli*. Kraków: ZNAK;

Markiewicz P., Przybysz P. (2007). *Neuroestetyczne aspekty komunikacji wizualnej*. (W) Francuz P. (red.) *Obrazy w umyśle*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar, s. 111-148;

Maruszewski, T. (2001). *Psychologia poznania*. Gdańsk: GWP, tylko percepcja wzrokowa;

Mitchel W. J. T. (2015). *Czego chcą obrazy*. Warszawa: Wydawnictwo Narodowe Centrum Kultury;

Młodkowski, J. (1998). *Aktywność wizualna człowieka*. Warszawa: PWN;

Skliar, A., Regulier C., ChamontinC., (1998). *Wielkie kultury świata*. Warszawa: Wydawnictwo Muza SA;

Stoichita, V. I. (1999). *Ustanowienie obrazu*. Gdańsk: Wydawnictwo Słowo/Obraz/Terytoria;

Strelau, J. (2000). *Psychologia. Podręcznik akademicki*. Gdańsk: GWP, tylko percepcja wzrokowa;

Strzemiński W. (1969). *Teoria widzenia*. Kraków: Wydawnictwo Literackie;

Wallis, M., (2004). *Wybór pism estetycznych*. Kraków: Wydawnictwo Towarzystwa Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS.

AUTOR OPRACOWANIA
prof. dr hab. Robert Bartel